

Sürdürülebilir Kalkınma için Genişbant

*Elk. Müh. Alpaslan Güzelis
alpaslan.guzelis@emo.org.tr*

İçinde bulunduğumuz yıl 'Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Günü'nün (WTISD: World Telecommunication and Information Society Day) 45.sini kutluyoruz.

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU International Telecommunication Union) tarafından bu yılın teması 'Sürdürülebilir Kalkınma için Genişbant' olarak belirlendi. ITU, sayısal geliştirmenin sürdürülebilir kalkınma için izlenmesi gereken hızlı bir yol olduğu vurgusunu yapmaktadır. Bu hedefi tam potansiyelde gerçekleştirmek için yüksek hızlı genişbant ağlarını yaygınlaştırmak ve uygun ücretle evrensel olarak erişim sağlamak esastır. Birlik üyelerinin bu hedefe ulaşmasında ülkelerindeki siyasi iradeyi teşvik etmelerinin yanı sıra genişbant araştırma-geliştirme, altyapı, uygulama ve hizmetlerin paket olarak geliştirilmesindeki

eksiklikleri tespit ederek çözüm önerilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Genişbant radyo frekans spektrumunun verimli kullanılacak şekilde düzenlenmesi, finansal yatırımların yönlendirilmesinin yanı sıra; özellikle geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerin altyapılarının geliştirilmesi öncelikli hedeflerden olmalıdır. Uluslararası kuruluşlarca (Ör. Dünya Ekonomik Forumu) ülkeler içinde yüz kişi başına (penetrasyon) geniş bant kullanım oranında %10'luk bir artışın, GSMH'nın (Gayri Safi Milli Hâsıla) yükselmesine etkisinin %0,7 olduğu hesaplanmıştır. Bilindiği üzere Türkiye, birçok alandaki eksiklikleri nedeniyle gelişmekte olan ülkeler sınıflandırmasında yer almaktadır. Kuşkusuz genişbant altyapısının da daha fazla geliştirilmesine gereksinimi vardır.

2020 yılı sonlarında dünya genelinde 10 milyar genişbant gezgin abonenin olacağı ve uluslararası veri trafiğinin %90 oranında fiber optik kablolar üzerinden akacağı ön görülmektedir. ITU, genişbant evrensel hedeflerine ulaşabilmek için gerek gezgin kullanımın arttırılmasında, gerekse sabit kullanımın yaygınlaştırılmasında öncü rolünü yerine getirme-

ye devam edeceğini beyan etmektedir. DSL modemde olduğu gibi gezgin telefon, fiber optik, radyo spektrum ve erişim standartları konusunda uluslararası fikir birliği sağlamayı, evrensel erişim hedeflerine ulaşmada belirleyici önemli bir ekten olarak görmektedir. Bu çalışmaların uydular üzerinden yer kürenin izlenmesi, oşinografi radarlar, yeşil standartlar ve küresel ısınmaya daha akılcı çözümlerin bulunmasına da sayısız katkısı olacaktır. Genişbant altyapısının geliştirilmesi yenilikçi BİT (Bilgi ve İletişim Teknolojileri, ICT) uygulamalarının kullanımında önemli bir unsurdur. Bunun getirisi sipariş, sağlık, eğitim, yönetim, dağıtım ve ticaret gibi konularda sürdürülebilir bir sosyoekonomik kalkınma olmaktadır. Özellikle, herkese eğitim yoluyla iyi bir gelecek sağlamak bu uğraşların temel taşlarından biridir.

Küresel ölçekte kesintisiz ve sürdürülebilir iletişim olanakları, özellikle 1980'li yılların başlarından itibaren son otuz yılda, teknolojik gelişmelerin de büyük katkısıyla çok hızlı artış göstermiştir. Türkiye'nin de bu gelişmelere teknolojik olarak ayak uydurma çabaları bu yıllarda başlamıştır. Doğru bir projelendirme ile öncelikli olarak

“Genişbant kullanımının sürdürülebilir kalkınmaya net katkısının erişim yasakları konarak istenilen seviyede gerçekleştirilmesi olanaklı değildir.”

sayısal sistemlerin tercih edilmesi, altyapı yatırımlarında belli oranda yerli üretimin zorunlu kılınması gibi etkenler on yıl kadar kısa sürede bir haberleşme atılımının yaratılmasını sağlamıştı. Süreç sonunda; özellikle sabit telefon abone sayısında AB ortalamalarına yakın değerlere ulaşıldı. Data iletişim altyapılarının ardından internet konusundaki ilk denemeler de 1990'lı yılların başlarında hayata geçirildi. Bunun yanı sıra gezgin sayısal telefon sistemi olarak tercih edilen GSM'in ilk operatörleri 1993 yılıyla birlikte çalışmaya başladılar. Bu arada ortaya çıkan olumsuzluk ise Türkiye'nin kısmen de olsa gerçekleştirmeye çalıştığı iletişim teknolojileri üretiminden özellikle 1995 yılı sonrasında giderek uzaklaşmasıydı. Bunun sonucunda iletişim teknolojileri üretiminde uzmanlaşan binlerce mühendis ya işsiz kaldı, ya da başka alanlarda çalışmaya başladı. Küresel yeni liberal ekonomik politikaların etkisi ve AB ile yapılan Gümrük Birliği anlaşması gibi faktörler bu gelişmelerin başat nedenlerindendi. İletişim teknolojileri konusunda günümüzde de devam eden en büyük olumsuzluk ülkenin dışa olan bağımlılığıdır, neredeyse tüm gereksinimini ithalat yoluyla karşılıyor olmasıdır. Bir iletişim teknolojisi ürünü olan genişbantta da olması gereken değerlere ulaşabilmenin önemli koşulu da araştırma, geliştirme ve üretime öncelik verilmesidir. Tıpkı 1980'li yılların başında sabit telefonda olduğu gibi.

ITU'da Türkiye'yi yoğunluklu olarak BTK (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) temsil etmektedir. Standart çalışmalarında etken veya edilgen durumda bulunarak bu standartların ulusal ve uluslararası yaygınlaşmasında katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Bu kurumun verilerine göre 2013 yılı sonunda Türkiye'de genişbant

“İletişim teknolojileri konusunda en büyük olumsuzluk ülkenin dışa bağımlılığıdır. Genişbantta olması gereken değerlere ulaşabilmenin önemli koşulu araştırma, geliştirme ve üretime öncelik verilmesidir.”

kullanıcı sayısı 32 milyon 500 bine ulaşmıştır. Bir yıllık artış ise %18 olmuştur. Kullanımın 6,6 milyonu xDSL, 22,4 milyonu gezgin cep telefonu aboneliği ile sağlanmaktadır. xDSL, genişbant erişiminde önemli bir etken olmasına karşın 2013 yılında önemli bir artış sağlanamamıştır. Fiber kablo üzerinden doğrudan erişim abonesi %85 oranında bir artış ile 1,2 milyon ulaşmıştır. Fiber kullanımında artışın devam etmesinin genişbant erişime katkısının önemli değerde olacağı yadsınamaz.

2013 BTK istatistiklerinde diğer iletişim araçlarının ve servis sağlayıcıların durumuna baktığımızda kayda değer önemli bir değişim olmadığını görüyoruz. Sabit telefonda toplam gelire, servis sağlayıcılardan yatırım miktarlarına bazı kalemlerde %2-3 gibi küçük oranlarda artış veya azalışlar dışında 2012 yılındaki mevcut durumlarını korumaktadırlar. Diğer bir devamlılığı olan gerçek de Türkiye'nin hala bilgi ve iletişim teknolojileri alanında yaptığı yatırımları %80 üzerinde ithalat ile karşılmasıdır. Araştırma, geliştirme ve üretimin sürdürülebilir bir kalkınma için önemi ön sıralardadır. Genişbant abonelik ve kullanım ücretlerinin dünya ortalamasının üstünde seyretmesi diğer bir olumsuz faktördür. Avrupa Birliği, kırsal alanda uydu çözümleri ve yeni nesil ağların yardımı ile her hane

halkının %100'ünü geniş bant erişim olanağına kavuşturmuştur. Türkiye ise özellikle kırsal bölgelerdeki yetersizlikler, kentlerdeki yetersiz altyapılar nedeniyle bu hedefin çok gerisindedir.

Ülke içinde ve dışında bağımsız olarak etkinliklerini sürdürmesi gereken BTK, ne yazık ki kuruluş amacında belirtilen düzenleme, denetleme, geliştirme ve üretime teşvik konularında iktidarlardan bağımsız davranmadığı için bu görevlerini etkin olarak yerine getirememektedir. Özellikle iletişim özgürlüğünün sürdürülebilirliğinde kötü örnekler sergilemiştir. Geçmiş yıllarda olduğu gibi 2014 yılı başlarında da bazı sosyal paylaşım sitelerine erişimin, bir veya birkaç kullanıcının cezalandırılması için tüm den engellenmesi hukuka, insan haklarına ve iletişim özgürlüğüne vurulan bir darbe olarak tarihe kayıt düşülecektir. Genişbant kullanımının sürdürülebilir kalkınmaya net katkısının erişim yasaqları konarak istenilen seviyede gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

Sürdürülebilir kalkınmaya katkısı olacak, içinden yoğun olarak barış, kardeşlik ve sevgi iletleri de gelecek altyapılara kavuşmak dileğiyle 2014 '17 Mayıs Dünya Telekomünikasyon ve Bilgi Toplumu Gününüzü kutlarız.

